

De randvoorwaarden voor toegang tot het recht

Ondanks dat er al vrij veel aandacht is voor de drempels die burgers ervaren bij de 'toegang tot het recht' gaat de overheid nog steeds – in sommige gevallen ten onrechte – uit van zelfredzame burgers. Zelfredzaam zijn in het juridische domein is echter geen vanzelfsprekendheid. Welke middelen hebben burgers daarvoor nodig?

Tekst: Nathalie Schnabl, promovenda aan de Open Universiteit over 'The social dimension of the rule of law'

Economisch kapitaal

Dat zijn de financiële middelen die rechtzoekenden nodig hebben voor toegang tot het recht. Toegang tot het recht brengt immers kosten met zich mee. Bijvoorbeeld:

Het inschakelen van notarissen of advocaten kost geld.

Reiskosten naar een rechtshulpverlener moeten betaald worden.

Het opvragen van een verklaring van erfrecht vereist een bijdrage.

Cultureel kapitaal

Hiermee wordt bedoeld op de kennis en vaardigheden die rechtzoekenden nodig hebben voor toegang tot het recht. De juridische wereld is immers een complexe wereld. Naast Nederlandse taalvaardigheid moeten rechtzoekenden kennis hebben van:

1. Rechtsregels, procedureregels en jurisprudentie.
2. Juridisch jargon.
3. Digitale vaardigheden om te kunnen deelnemen in het juridische domein.

Sociaal kapitaal

Hebben rechtzoekenden niet het vereiste economisch en cultureel kapitaal dan zijn ze extra afhankelijk van een sociaal netwerk. Rechtzoekenden moeten weten tot wie zij zich kunnen wenden voor (gefinancierde) rechtsbijstand.

Nederland kent in sommige gevallen verplichte procesvertegenwoordiging.

Een notaris is de deskundige in het familierecht en erfrecht (en soms ook verplicht, zoals bijvoorbeeld bij een testament opstellen). De meeste rechtzoekenden lopen op enig moment in hun leven aan tegen vragen op dit gebied.